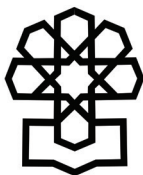

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چهارمین همایش
نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری
(مجموعه سخنرانی‌ها)

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

۱۳۹۴

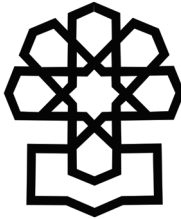
همایش نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری (چهارمین: ۱۳۹۴: تهران)
چهارمین همایش نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری: مجموعه
سخنرانی‌ها / -- تهران: مجلس شورای اسلامی، مرکز پژوهش‌ها، ۱۳۹۴.
۸۸ ص: عکس. - (مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛ ۱۳۹۴/۱۳۷)
ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۵۰-۵۰-۹: ریال ۵۰۰۰۰

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا

۱. قوه مقننه -- ایران -- گفتارها و سخنرانی‌ها. ۲. قانونگذاری -- ایران --
گفتارها و سخنرانی‌ها. الف. مجلس شورای اسلامی. مرکز پژوهش‌ها. ب. عنوان.

JQ ۱۷۸۷/هـ- ۹۳۰

۱۳۹۴

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

عنوان: چهارمین همایش نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری (مجموعه سخنرانی‌ها)
ناشر: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اداره کل هماهنگی و برنامه‌ریزی
پژوهشی، اداره انتشارات و مجله

به کوشش: روابط عمومی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
محفوظ است.

فهرست مطالب

سخن ناشر	۷
سخنرانی دکتر کاظم جلالی، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.....	۹
سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای محمدحسن ابوترابی فرد،	
نایب‌رئیس اول مجلس شورای اسلامی.....	۱۷
سخنرانی دکتر علی‌اکبر صالحی، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان	
انرژی اتمی ایران	۲۹
سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر سیدمصطفی محقق	
داماد، نایب‌رئیس انجمن فلسفه و استاد حوزه و دانشگاه.....	۴۹
سخنرانی دکتر نجات‌ا... ابراهیمیان، سخنگوی شورای نگهبان.....	۵۹
سخنرانی دکتر علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی.....	۷۳
رونمایی دکتر علی لاریجانی از کتاب اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۴.....	۷۹
تصاویری از چهارمین همایش	۸۲

سخن ناشر

چهارمین همایش نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری در نیمه دوم سال ۱۳۹۴ در حالی توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد که مجلس نهم آخرین سال از دوره فعالیت خود را پشت سر می‌گذاشت و کشور نیز در مقطع تعیین‌کننده‌ای از تاریخ پرفراز و نشیب خود قرار داشت زیرا توافق هسته‌ای ایران با پنج قدرت جهانی صاحب حق و تو در شورای امنیت به علاوه آلمان که سرانجام در قالب برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) به امضا رسید، در آستانه‌نهایی شدن بود که مجلس شورای اسلامی نیز چه در مرحله مذاکرات طولانی فی‌مابین ایران و ۵+۱ و چه در مرحله‌نهایی مربوط به بررسی مفاد توافقنامه نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا کرد و البته مرکز پژوهش‌ها هم به‌عنوان بازوی مشورتی قوه مقننه با تدوین و ارائه گزارش‌های کارشناسی، از هیچ تلاشی برای تبیین نقاط قوت و ضعف متن توافقنامه باز نایستاد.

ترکیب سخنرانان محترم چهارمین همایش نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری و همچنین مضمون سخنان آنها به وضوح از اهمیت انکارناپذیر توافق هسته‌ای ایران و کشورهای عضو گروه ۵+۱ در تحولات آینده ایران، منطقه و جهان حکایت دارد، چنانکه علاوه بر دکتر علی‌اکبر صالحی معاون محترم رئیس جمهوری و رئیس سازمان انرژی اتمی که به عنوان یکی از سخنرانان این همایش حضور داشت و تقریباً تمامی متن سخنان وی پیرامون توافق هسته‌ای بود، بقیه سخنرانان نیز کمابیش به این موضوع اشاره داشتند و لذا مباحث مربوط به این توافق در همایش سال جاری پررنگ بود. ناگفته نماند که همچون سال‌های گذشته، میهمانان ارجمند مرکز پژوهش‌ها نقطه‌نظرات ارزنده خود را در پیرامون محور مورد بحث همایش نیز به‌طور مبسوط بیان کردند که در این کتاب متن کامل سخنان آنها تقدیم حضورتان می‌شود.

کاظم جلالی

رئیس مرکز پژوهش‌ها

سخنرانے ڈاکٹر کاظم جلالے

رئیس مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هفته پژوهش را خدمت همه سروران عزیز و بزرگوار و اساتید محترم و پژوهشگران تبریک عرض می‌کنم و تشکر می‌کنم از حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای ابوترابی‌فرد نایب‌رئیس محترم مجلس شورای اسلامی که بذل محبت فرمودند و برای تشویق ما و پژوهشگران عزیز در این جمع حضور پیدا کردند و همچنین تشکر می‌کنم از سرور عزیز و بزرگوار جناب آقای دکتر صالحی ریاست محترم سازمان انرژی اتمی ایران و معاون محترم رئیس‌جمهور که از شخصیت‌های تاریخ‌ساز ایران اسلامی هستند. از ایشان بسیار سپاسگزارم که تشریف آوردند. از قضا امروز مقارن با بیست و چهارم آذر ماه و روزی است که اعضای شورای حکام در مورد اقدامات انجام شده پیرامون برجام تصمیم‌گیری خواهند کرد.

از معاونان محترم وزرا و رؤسای محترم سازمان‌ها، جناب آقای دکتر خان‌محمدی عضو محترم شورای پژوهشی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که در جمع ما حضور

دارند تشکر می‌کنم. بزرگان زیادی در این جمع حضور دارند که از همه شما سروران عزیز تشکر می‌کنم. این چهارمین همایش «نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری» است که امیدوارم ان شاء... از این همایش هم مثل سه همایش دیگر بتوانیم بهره خوبی ببریم.

با گذشت دو دهه از آغاز به کار مرکز پژوهش‌های مجلس، امروز این مرکز به پاس تلاش‌ها و حمایت‌های بنیانگذاران آن و تلاش پژوهشگران و کارشناسان موفق شده است تا به دور از نگاه‌ها و دسته‌بندی‌های سیاسی و جناحی و تنها با رویکرد علمی و نگاه کارشناسی، گزارش‌هایی تهیه کند که زمینه‌ساز تهیه و تدوین طرح‌های کارآمد و تصویب آنها در مجلس باشند.

نگاهی به روند انجام فعالیت‌های مرکز پژوهش‌های مجلس در دو دهه، لزوم تعامل بیشتر این مرکز با نهادهای علمی، پژوهشی و دانشگاهی به‌ویژه بدنه کارشناسی دولت و دستگاه‌های اجرایی را آشکار می‌سازد. طی فعالیت مرکز در دوره مجلس نهم، تلاش شده است تا در راستای همکاری‌های علمی و پژوهشی، تفاهمنامه‌های همکاری مشترکی بین مرکز و محیط‌های پژوهشی و دانشگاهی امضا شود تا از این طریق بدون جذب نیروهای جدید، زمینه استفاده از توان علمی بدنه پژوهشی و کارشناسی کشور ایجاد شود.

امروز مرکز پژوهش‌ها در غیاب احزاب، به اتاق فکر و بازوی مشورتی مجلس تبدیل شده که این امر به اهمیت

کارکرد این مرکز افزوده است و باید با استفاده از برگزاری همایش‌های علمی، تشکیل شوراهای راهبردی و ارتقای توان کارشناسی تلاش شود تا این روند به یک امر دائمی در حوزه پژوهش پارلمانی تبدیل شود.

امروز در دوران پساتوافق و پسابرجام زمینه‌های بسیاری در زمینه پیشبرد اهداف کشور در حوزه‌های اقتصادی فراهم آمده که حرکت در این مسیر مستلزم تعامل و همکاری بیش از پیش قوای سه‌گانه به‌ویژه دولت و مجلس است تا در مدت کوتاهی که تا پایان سال باقی مانده است تحقق نیازهای مردم به‌ویژه در امر معیشت امکان‌پذیر شود. مجلس نهم در حالی آخرین ماه‌های فعالیت خود را سپری می‌کند که هدف همه نمایندگان و همچنین کارمندان و کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش در جهت انجام صحیح امور محوله آنها تا آخرین روز فعالیت کاری است.

پس از سیاست‌های ابلاغی رهبر معظم انقلاب در حوزه‌های اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های کلی جمعیت، محیط زیست و نیز فرمان ایشان مبنی بر کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی، مرکز پژوهش‌ها همه تلاش خود را به‌منظور حرکت در مسیر تحقق این رویکردهای اساسی به‌کار گرفته و این نکات را در بررسی تمامی طرح‌ها و لوایح مدنظر قرار داده است.

امروز در تداوم روند فعالیت‌های مرکز پژوهش‌ها و مجلس، دو موضوع اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه بیشتر از سایر مسائل خودنمایی می‌کنند. همچنین ادغامی

از این دو عنوان در قالب برنامه ششم توسعه در پرتو اقتصاد مقاومتی بسیار ضروری است.

۲۹ سال برنامه‌ریزی قبل از انقلاب و ۲۵ سال برنامه‌ریزی پس از انقلاب اسلامی گرچه دستاوردهای بزرگی در حوزه اقتصادی داشته است اما متأسفانه موجب تحقق هدف توسعه‌یافتگی نشده و به ثمراتی که هم‌وزن هزینه‌های مادی و انسانی و سازمانی آن بوده، منجر نشده است. تصویر کنونی توسعه کشور بیانگر این مطلب است که به‌عنوان یکی از ۳۰ اقتصاد بزرگ دنیا براساس تولید سرانه و با بالاترین منابع هیدروکربنی جهان، دارای یکی از بهترین سرمایه‌های انسانی است، اما از جهت نتایج اقتصادی با رشدی ناپایدار و وابسته به نفت با رابطه‌ای نامستحکم و خصوصاً بین دولت و بخش خصوصی با برخورداری ناموزون میان مناطق مختلف کشور با بهره‌بری اندک و در مقابل با فساد بسیار مواجهیم.

غیرمقاوم بودن اقتصاد ایران به‌عنوان یکی از نمودهای ناموفق برنامه‌های توسعه در سال‌های اخیر بیش از بقیه ابعاد مورد توجه قرار گرفته است. تأثیر منفی آسیب‌پذیری اقتصاد بر مواضع سیاست خارجی و انرژی هسته‌ای، مهم‌ترین علت افزایش تأکید بر ضرورت مقاوم‌سازی اقتصاد ایران بوده است و بی‌برنامگی و هزینه‌های رفاهی در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ موجب کاهش ۲۱ درصدی درآمد سرانه مردم ایران، جهش نرخ ارز و نرخ تورم و بروز نرخ رشد منفی در اقتصاد شده است و البته در همین شرایط

بود که دولت توانست بودجه خود را با یک سوم ارز نفتی در سال ۱۳۹۰ تراز کند.

در مجموع تنگناهای خارجی پس از تحریم‌ها تلنگری بود به سیاستگذاران اقتصاد ایران که روش مألوف برنامه‌ریزی با این نتایج ناپایدار را به کناری دهند و مسیر دیگری را برگزینند. ما امیدواریم که برنامه پنج‌ساله توسعه ششم اقتصادی با رویکرد جدیدی تنظیم شود اگر چه اکنون لایحه تنظیم شده و در پیش روی ما قرار گرفته است و شاید هم خیلی نشود گفت که اتفاقات ویژه‌ای مبتنی بر آنچه که در نظر بود در لایحه وجود داشته باشد ولی هنوز هم فرصت هست و می‌شود لایحه را به شکل بهتری با نظریات کارشناسی تقویت کرد.

به هر حال ما وضعیت اقتصادی ما امروز کاملاً مشخص است و مقاوم‌سازی اقتصاد و رفتن به سمت اقتصاد مقاومتی را که مورد تأکید مقام معظم رهبری است، باید به شکل جدی لحاظ بکنیم.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی هم در پی تأکیدات ریاست محترم مجلس امسال برای اولین بار کتاب اقتصاد سال را تهیه کرد که امروز رونمایی می‌شود و این اولین مرکزی است که در ایران به‌عنوان یک کار اولیه وضعیت اقتصادی کشور را در سال ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار داده، امیدواریم این وضعیت در سال‌های آینده نیز ادامه پیدا کند که این کار می‌تواند به‌عنوان سرمایه بسیار خوبی برای کشور باشد.

ما فکر می‌کنیم با توجه به وضعیت بازار نفت در دنیا و وضعیت محیط داخلی کشور، لازم است برنامه ششم را با دقت بسیار زیادی تنظیم کنیم. متأسفانه امسال هم بررسی و تصویب برنامه ششم مثل برنامه قبلی در آخرین سال عمر مجلس قرار گرفته است که این وضعیت می‌تواند تأثیر نامناسبی در تنظیم برنامه داشته باشد. البته امیدوارم که دولت و کارشناسان خصوصاً مرکز پژوهش‌ها وقت بیشتری را در این خصوص بگذارند.

سخنرانے حجت الاسلام والمسلمین
جناب آقای محمد حسن ابوترابے فرد

نایب رئیس اول مجلس شورای اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عرض ادب و احترام دارم حضور استادان گرانقدر و خواهران و برادران معزز و پژوهشگران سخت کوش و متعهد و با آرزوی توفیق برای یکایک بزرگواران.

بنده هم لازم می دانم از حضور یکایک بزرگواران خصوصاً برادر گرانقدر و بزرگوار جناب آقای دکتر صالحی تشکر و تقدیر داشته باشم، برای این برادر عالم از خدای سبحان آرزوی توفیق می کنم. از حضور جناب آقای رحیمی دادستان محترم دیوان محاسبات هم تشکر دارم. همچنین از همکار محترم جناب آقای جلالی ریاست محترم مرکز پژوهش ها که زمینه برگزاری این همایش را در راستای ارتقای نقش آفرینی مرکز پژوهش ها فراهم کردند و خدمات و زحمات ارزشمندی که با همکاران محترمشان در این مقطع از تاریخ حیات در مرکز پژوهش ها کشیده اند تشکر و تقدیر می کنم.

واقعیت این است که واژه علم و عمل دو واژه فاخر و

برجسته در آموزه‌های دینی هستند. می‌توان با اعتماد و با صراحت اظهار داشت که رسالت تمامی انبیای الهی و به‌ویژه پیامبر اعظم اسلام (ص) در دو کلمه خلاصه می‌شود: تلاش برای آراستگی انسان و جامعه انسانی به علم و عمل.

بعضی از محققان در تعریف حقیقت ایمان بیان گویا و زیبایی دارند. آنها ایمان را تجلی عقل نظری و عقل عملی می‌دانند. اگر انسان به این دو کمال آراسته شد در عقل نظری اوج گرفت و مقام شایستگی عالی‌ترین دریافت‌های علمی را که از بالاترین پشتوانه عقلانی و برهانی برخوردار است به دست آورد که در مقام عمل، عقل عملی راهگشای او خواهد بود. یعنی یافته‌های علمی با پشتوانه‌های عقلانی مسیر حرکت آن را تعریف کرد و این انسان، انسان مؤمن است. کلمه مبارکه‌ای که قرائت نمودم بدون تردید بلندترین سخن، کوتاه‌ترین کلام و گویاترین عبارت در تبیین مقام علم و مسئولیت انسان در برابر دانش است.

«وَلَا تَفُفْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا»^۱ خط قرمز دین همین جمله است. یک گام بدون پشتوانه علمی نباید برداشت. یک حرکت بدون برهان و استدلال نه در حوزه عقیده و نظر و نه در حوزه تصمیم و عمل در جان انسان مؤمن مشاهده نمی‌شود. حضرت آیت ا... بهجت می‌فرمودند: همه عرفان در این چند کلمه است: به آنچه که می‌دانی عمل کن و آنجا که علم راهنمای تو نیست توقف بنما.

۱. اسراء، ۳۶: و از آنچه به آن علمی نداری پیروی مکن.

لذا علم، برهان و استدلال ما تعیین کننده است. اگر در پیشگاه وحی زانو می‌زنیم و متعبد به اوامر پیامبر اعظم (ص) هستیم این تعبد ما ریشه در عقلانیت و ریشه در برهان و استدلال دارد. علم ما را متعبد در برابر حقیقت معارف دین نموده، لذا پایدار است. تعبد بدون پشتوانه عقلانی و علمی همان انحرافی است که امروز شما نتایج آن را مشاهده می‌کنید که دوام ندارد و پایدار نیست و قطعاً افول می‌کند. تعبد ما ریشه در عقلانیت ما دارد. ریشه در دانش و معرفت ما دارد.

خدای سبحان هنگام یاد کردن از کار بزرگ یکی از یاران حضرت سلیمان (ع)؛ می‌فرماید: «قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ»^۱ او کسی بود که علمی از کتاب داشت و «قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ» من قبل از آنکه چشم بر هم بخورد، آن تخت را نزد تو می‌آورم، یعنی کمتر از یک صدم ثانیه و بعضی از محققان فرموده‌اند: حتی قبل از آنکه سیاهی چشم حرکت کند نه اینکه پلک بر هم بخورد. یعنی منهای زمان، یعنی در کمترین زمان ممکن.

مشخص نیست چند قرن دیگر راهی برای رسیدن به تفکر هموار می‌شود نه اینکه تحقق پیدا کند با همه شتاب علمی کنونی. دانش و علم و پژوهش یعنی خلق علم، پژوهش یعنی تولید دانش. بنده در این خطبه متقین یک درنگی داشتم، ببینید حضرت علی (ع) چقدر در این خطبه بر واژه علم تأکید می‌کنند، اولاً می‌فرماید: «وَقَفُّوا أَسْمَاعَهُمْ

عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ لَهُمْ». متقین گوششان فقط به یک نقطه متوجه است یا وقف شده است. یعنی بر علم وقف شده است. می‌فرماید: «وَقَفُّوا أَسْمَاعَهُمْ عَلَى الْعِلْمِ». نقطه مهم اینجاست. حال که باید حرکت ما علمی باشد و به تولید دانش همت بگماریم باید ببینیم کدام دانش اولویت اول ماست؟ و کدام حوزه از مسائل امروز کشور باید به اولویت کار مرکز پژوهش‌ها و مجلس و دولت تبدیل شود؟ علم نافع و علم انفع کدام است. شاید چند قرن دیگر خوب بفهمند که جمهوری اسلامی در انتخاب راه تبدیل شدن به یک کشور هسته‌ای به علم نافع توجه کرد والا از قافله و کاروان علم و تکنیک و قدرت عقب می‌ماند و باید گفت که این توجه با تدبیر و هدایت سکاندار انقلاب اسلامی رهبر معظم انقلاب شکل گرفت و تداوم یافت و به نتیجه رسید که آقای دکتر صالحی و امثال دوستان‌شان این حقیقت را بیش از همه می‌توانند شهادت دهند. «عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ لَهُمْ» یعنی باید علم نافع تولید کرد و علم نافع را به کار گرفت.

یکی از مهم‌ترین مسائلی که جایگاه مرکز پژوهش‌ها را ارتقا بخشید و به پژوهش و تحقیق در این نهاد معنا داد موضوع کار این مرکز است که مسائل کشور را بررسی و مسئله‌شناسی می‌کند. مسائل مهم مورد ابتلای کشور، پاسخگویی به این مسائل است و نقشه راه را برای مجلس هموار کرده است، دستور کارش مسائل امروز و فردا و آینده کشور است. یکی از علل مهم ارتقای جایگاه مرکز پژوهش‌ها داشتن این نگاه به مسائل کلیدی کشور و پاسخ به آنهاست.

«وَقَفُّوا أَسْمَاعَهُمْ عَلَى الْعِلْمِ...» در فرازی دیگر از همین خطبه می فرماید: «أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ تَالِينَ لِأَجْزَاءِ الْقُرْآنِ يُرْتَلُونَهَا تَرْتِيلاً» به هنگام شب برای عبادت برپاخیزند، در حالی که اجزای قرآن را شمرده و سنجیده تلاوت کنند. قرآن یعنی علم. کتاب می خوانم. شب قرآن مطالعه می کنم. آراسته به علمم. «يُرْتَلُونَهَا تَرْتِيلاً». جز به جز، با دقت و با تأمل قرآن مطالعه می کنم. مؤمن یعنی اهل علم. اهل پژوهش. اهل تحقیق. اهل مطالعه. نتیجه تلاوت این قرآن این است که «يُحْزِنُونَ بِهِ أَنْفُسَهُمْ وَ يَسْتَثِيرُونَ بِهِ دَوَاءَ دَائِهِمْ» دردهاشان را می شناسند. هم دردهای اجتماعی، هم دردهای سیاسی، هم دردهای فرهنگی و هم دردهای فردی را و با این دارو دردها را معالجه می کنند.

یکی از علل بیماری های ما این است که قرآن نمی خوانیم و دستور حیات بخش خود را مطالعه نمی کنیم و به کار نمی بندیم. اگر چنین می کردیم این هوا و هوس ها سراغ ما نمی آمد، این اختلافات به وجود نمی آمدند و نفس را کنترل می کردیم. عدم کنترل و مهار نفس ما به عدم انس با قرآن برمی گردد.

وقتی این گونه شد امیرالمومنین فرمود: مردم از آنها در امانند و شری از آنها نمی بینند. پس از شب در مورد روز می فرماید: «وَأَمَّا النَّهَارُ فَحُلَمَاءُ عُلَمَاءُ أَبْرَارُ أَتَقِيَاءُ». عالم راه می رود. عالم حلیم نه جاهل. عالم آراسته به حلم مدیریت می کند نه جاهل آراسته به غضب. انسان عالم هوشمند حلیم نقشه راه را تعریف می کند نه انسان آراسته به جهل و خشم.

«وَأَمَّا النَّهَارَ فَحَلَمَاءُ عُلَمَاءُ». قبل از اینکه عالم باشند حلیم اند. شاید لازم باشد اشاره کنم چرا همیشه در همین عبارات چند بار علم و حلم را حضرت امیر با هم می‌آورند. بنده یک مقدار درنگ کردم ریشه‌اش کجاست؟ ریشه‌اش اینجاست که شما بدانید و پشت پرده را بدانید، اما صبر کنید. خیلی سخت است. علم دارد اما سکوت می‌کند. علم دارد اما خشم نمی‌کند. حضرت امیر(ع) در جای دیگری می‌فرماید: «بَلِ اِنْدَمَجْتُ عَلٰی مَكْنُونِ عِلْمٍ لَوْ بَحْتُ بِهِ لَاضْطَرَبْتُمْ اِضْطِرَابَ الْاَرْضِيَّةِ فِي الطَّوِيِّ الْبَعِيْدَةِ». من گنجینه‌ای از علم دارم که اگر اشاره کنم اضطراب همه شما را فرامی‌گیرد. اما علی چه آرام است. چه حلیم است. چگونه این دانش و علم گره خورده که گویا هیچ از تاریخ نمی‌داند. گویا نمی‌داند که بعد از این بیعت چه حوادثی رخ می‌دهد. «فَحَلَمَاءُ عُلَمَاءُ اَبْرَارُ اَتْقِيَاءُ». باز اینجا بر علم تأکید می‌کند. اینها همه مهم است اما بنده بیش از همه بر واژه علم دقت داشتم. در توصیف متقین تأکید شده که ممزوج کرده‌اند. «الْحِلْمَ بِالْعِلْمِ وَالْقَوْلَ بِالْعَمَلِ». متقین علم را با حلم و قول را با عمل پیوند زده‌اند. به آنچه می‌گویند عمل می‌کنند. یعنی ایمان دارند. یعنی پیوند عقل نظری و عقل عملی. نه اینکه در مقام نظریه یک نظریه پرداز درجه اول باشند ولی در مرحله عمل خیر.

اجازه دهید مثالی از مسائل روز بزنم. اکنون در عرصه‌های اقتصادی نظریه پردازان اقتصادی ما تقریباً در تحلیل تهدیدها و فرصت‌ها و چالش‌های فراروی اقتصاد ملی تقریباً اجماع دارند. در ارائه نقشه راه هم تقریباً بیش از

۹۰ درصد هماهنگ هستند. در تهدیدها، اجماع نقشه راه هم بیش از ۹۰ درصد، اما در حوزه عمل از این دریافت‌های علمی خیلی فاصله داریم. خوب حرف می‌زنیم اما بد عمل می‌کنیم. اقتصاد ما نباید این‌طور باشد. تصمیمات بنده ناظر به شرایط امروز است نه ناظر به دریافت‌های علمی و مصالح ملی و آنچه فردا باید رخ دهد. مسئله این است که امروز چگونه از مشکلات عبور کنیم و این امر تفاوت بین علم و نظر است.

یافته‌های علمی می‌گویند ما در حوزه نظام بانکی چگونه باید عمل کنیم؟ در مورد نقدینگی چگونه باید عمل کنیم؟ در مورد یارانه‌های نقدی به دست آمده چگونه باید قدم برداشت؟ اما رفتارهای ما با یافته‌های علمی ما فاصله دارد و گاهی یک شکاف عمیق وجود دارد. یافته‌های علمی می‌گوید که باید درآمدهای حاصل از فروش سرمایه‌ای به نام نفت، تبدیل به یک سرمایه ماندگار مولد شود اما رفتار ما می‌گوید باید مبدل به هزینه‌های جاری کنیم و اگر چیزی ماند خرج هزینه‌های عمرانی شود. آن هم هزینه‌های عمرانی باتوجه به نگاه منافع امروز نه مصالح علمی. این دو نقشه راه است. معلوم است که نتیجه‌اش نتیجه صحیحی نخواهد بود. حضرت امیر (ع) قول را با عمل پیوند زده‌اند «وَلَا يَدْخُلُ فِي الْبَاطِلِ وَلَا يَخْرُجُ مِنَ الْحَقِّ». باطل چیست؟ باطل هر چیزی است که پشتوانه علمی ندارد. حق آن چیزی است که دانش و علم بر آن مهر تأیید می‌زند. این کاری است که باید شکل گیرد. باید تلاش کنید یافته‌های علمی را مناسب با نیازها

ارائه دهید و باید تلاش کنید و نظر دهید که چگونه مرکز پژوهش‌ها می‌تواند یک سازمانی را سامان دهد که از تمام ظرفیت‌های علمی کشور برای ارائه یافته‌های علمی راهگشا در راستای حل مسائل ملی و پاسخ به نیازهای حوزه تقنین استفاده کند. کار بسیار سختی است. اما مجلس قدم‌هایی در این راستا برداشته است و امیدوارم در آینده قدم‌های بلندتری هم بردارد که جامعه و اهل علم، برآیند نظر خود را در نهاد مرکز پژوهش‌ها حاضر ببینند، گوش شنوایی برای استماع نظرات علمی آنها وجود داشته باشد و بعد هم این نظرات علمی به یک دستورالعمل برای همکاران عزیز و ارجمند ما مبدل شود که این هم کار دیگری است تا نقشه راهی برای حوزه تقنین تعریف شود.

کار مهم دیگر فراهم آوردن بستری شایسته برای استفاده از این تولیدات و حرکت براساس این نقشه راه که این هم خود یک فرمول علمی می‌خواهد یعنی باید با یک روش علمی راه را برای حضور دانش در حوزه تقنین و تصمیم‌سازی هموار کرد و بنده از دوستان ارجمند و همکاران گرانقدرم در مرکز پژوهش‌ها انتظار دارم ان شاء... این نگاه راهبردی و مسئله‌محور را به نیازهای واقعی در مسیر همسویی پژوهش‌های تقنینی با قوانین بالادستی که یکی از مهم‌ترین نیازهای امروز و فردای ماست، داشته باشند. قوانین بالادستی عموماً قوانینی هستند مبتنی بر دانش. سیاست‌های کلی ابلاغی رهبر معظم انقلاب اسلامی را تا یک قرن آینده هر کجا ارائه کنید آنها را دارای ائقن

و استحکام علمی و منطقی و برهانی و متناسب با نیازها مسئله محور و راهگشا و الهام بخش می بینید اما این اسناد بالادستی آیا در حوزه تقنین حضور دارند؟ و اگر در حوزه تقنین حضور دارند در حوزه اجرا عملیاتی می شوند؟ این سؤال جدی است. اگر در این حوزه پژوهش و تحقیق کنید، نتیجه اش تعجب آور خواهد بود.

یکی دیگر از مسائل بسیار مهم این است که ما با تورم تقنین روبه رو هستیم و مرکز پژوهش ها باید در زمینه این پالایش کمک کند. امروز کشور بیش از آنکه از کاستی های تقنین رنج ببرد از تورم قوانین رنج می برد که به طور جدی چالشی را فراروی دستگاه اجرا ایجاد کرده است. این کار مهم با تدبیر شما بزرگواران و ارائه نقشه راه برای برون رفت از این تنگنا ان شاء... فراهم خواهد شد. اشاره داشتم به راهکارهای تنوع سازی در دریافت نظرات نخبگان علمی و صاحب نظران که کار بسیار ارزشمندی است و امیدوارم که ما بتوانیم در حوزه نظارت هم از پشتوانه های پژوهشی شما بهره بگیریم. ما در حوزه نظارت به دلایلی چالش های جدی داریم.

اولاً اینکه وقتی همه امور در دست دولت است امکان نظارت کارآمد وجود نخواهد داشت. وقتی می توان نظارت کرد که دولت به وظایف حاکمیتی بپردازد و هر کار غیر حاکمیتی را به بخش غیردولتی واگذار کند. دولت به عنوان یک سیاستگذار و مدیر، باید راه را برای انجام امور به دست مردم هموار کند و صرفاً آن کاری را که مردم

نمی‌توانند در دست گیرند در دست گیرد. آنگاه می‌توانیم بر کار آنان نظارت شایسته داشته باشیم. هم بر کار خویش و هم بر کار دیگران. امروز این حجم بزرگ دولت زمینه ناکارآمدی و کاهش کارایی بخش نظارت را فراهم آورده است؛ اما قطعاً شما بزرگواران می‌توانید با نگاه‌های علمی خود راه را برای انجام شایسته نظارت هموار کنید و امیدوارم در این جهت از نظر شما بزرگواران بهره بگیریم.

سخنرانے دکتر علی اکبر صالحی

معاون رئیس جمهور رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلام و درود به ارواح طیبه شهدا به خصوص بر روح پرفتوح امام عزیز راحلیمان، احیاگر دین در عصر حاضر و با آرزوی سلامتی و توفیق برای خلف صالح او، مقام معظم رهبری سکاندار این انقلاب مقدس در یک چنین برهه‌ای حساس. عزیزان؛ از اینکه توفیق یافتم چند ساعتی را در جمع فرهیختگانی همچون شما بزرگواران سپری کنم خداوند را شاکرم. البته در جمع شما عزیزان سخن گفتن آسان نیست زیرا آنچه را که باید گفت می‌دانید. لذا من از باب فقط بیان یک سری موضوعاتی که می‌دانید و از باب تذکر و اینکه بتوانیم برخی ابعادش را از مناظر گوناگون بشنویم متواضعانه در خدمت شما هستم.

آنچه در امر پژوهش و علم گفتنی بود به شیوایی توسط برادر بزرگوارم جناب حاج آقا ابوترابی فرد بیان شد، ایشان سخنی شیوا و مفاهیمی عمیق در ارتباط با پژوهش و علم بیان کردند. بنابراین بنده از این امر عبور می‌کنم. اما

قبل از ورود به بحث می‌خواهم از برادر بزرگم جناب آقای جلالی تشکر کنم که این فرصت را به من دادند که خدمت شما عزیزان باشم.

بحث درباره تعریف و تبیین واژه پیشرفت است، آیا ما اساساً یک فهم مشترک درباره کلمه پیشرفت داریم یا نه؟ ما کتاب‌های گوناگونی می‌خوانیم، مباحث زیادی را در این خصوص شنیده‌ایم، هرکسی از منظر خود توسعه و پیشرفت را به گونه‌ای تعریف می‌کند. بنده به اختصار برداشت شخصی خود را در این زمینه بیان می‌کنم.

به مفهوم پیشرفت می‌توان به صورت شکلی یا محتوایی و یا جمع و ترکیبی از هر دو اینها نگاه کرد. اگر ما پیشرفت را به صورت شکلی نگاه کنیم مصادیقی برای آن داریم. مالزی کشوری است که پیشرفت کرده است به صورت شکلی اما آیا به صورت محتوایی هم پیشرفت کرده است؟ بررسی این موضوع بحث مطولی می‌طلبد. بنده اعتقاد این است که خیر. مالزی دارای یک چشمه فیاض علم نیست که علم از درون جامعه آن بجوشد یا فرهنگ از درون جامعه‌اش بجوشد؛ بلکه فقط اقتباس کرده است. صناعی را آورده، سرمایه‌گذاری‌هایی را انجام داده و به یک پیشرفت شکلی دست یافته است. این مطلب مربوط به مالزی بود. حال کشورهای اطراف را در حوزه خلیج فارس ببینید. آنها ظاهر پیشرفته‌ای دارند، از نظر شکلی، خیابان‌های منظم و ساختمان‌های خوب و مرتب، اما آیا از نظر محتوایی هم پیشرفت کرده‌اند؟ من به اعتبار اینکه چند

سالی در این کشورها زندگی کرده‌ام، در پاسخ می‌گویم خیر. آنها حتی تکالیف روزانه خودشان را هم به زحمت انجام می‌دهند چراکه متکی به دیگران هستند. برای مثال عرض می‌کنم، در خانواده‌ها اگر کسی آب خوردن هم بخواهد به فرد دیگری می‌گوید که به او لیوان آبی دهد. وابستگی تا این حد است.

اما در این میان پیشرفت‌های محتوایی هم در برخی کشورها مثل هند داریم که از لحاظ شکلی وضعیت بسیار بدی دارد، اما از نظر محتوایی انصافاً کارهای ریشه‌داری کرده است، یا کشوری مانند چین که تا هفت - هشت سال پیش، از نظر شکل و ظواهر چیزی نداشت. اما اکنون به خوبی و ریشه‌ای کار می‌کند و پیش می‌رود.

لذا من می‌خواهم فعلاً تعریفی از بحث پیشرفت ارائه کنم حداقل به صورت پرسش و بعد بگویم که ما در کجای این فرایند هستیم. ایران کجاست؟ آیا ما پیشرفت شکلی داشته‌ایم یا محتوایی یا هر دو یا هیچ کدام؟ به نظر با پیشینه‌ای که ایران دارد اینها دیگر واقعیت‌های تاریخی است، نه غلو است و نه از باب اینکه بخواهیم حس وطن‌پرستی را اینجا بیان کنیم، چیزی می‌گوییم. واقعیت‌های تاریخی است. دیگران می‌گویند و ما باز گوکننده تعاریف دیگران هستیم.

ایران حداقل ۳۰۰۰ سال تاریخ مکتوب و چند هزار سال تاریخ شفاهی دارد. در طول دوران تاریخی بارها در جهان عرض اندام کرده است، یک بار قبل از ورود اسلام شیوه

حکمرانی جدیدی را به دنیا عرضه کرد و توانست امپراتوری وسیعی را از شرق‌ترین تا غرب‌ترین مکان جهان اداره کند. به قول تاریخ‌نویسان بزرگ‌ترین امپراتوری که تاریخ تا به امروز به خود دیده، امپراتوری فارس قدیم بوده است. پس این ملت توانسته است یک بار در مورد موضوعی به نام حکمرانی و شیوه اداره امور جامعه و مملکت عرض اندام کند و تاریخ گواه این امر است. بعد از اسلام نیز ایران در مقامی قرار گرفت که نیاز به بازگو کردن آن در اینجا نیست.

از حیث نشر علم و اندیشه نیز ایران مقام بالایی یافت که آن را همه می‌دانند. ما قبل از ورود اسلام - به دلایل خاص - تعداد کمی افراد سرشناس علمی در مقایسه با یونان قدیم داشتیم؛ آنها سقراط، بقراط، افلاطون، فیثاغورث و... را داشتند. اما بعد از اسلام به‌اختصار می‌گوییم، چون مقدمات و شرایط عدالت اجتماعی تا حدودی فراهم شد، استعدادها هم شکوفا شدند و این ملت در عرصه دیگری به نام نشر فکر و اندیشه توانست جایگاهی برای خود در جهان پیدا کند که ابن سیناها و از این قبیل هستند. با این وصف این ملت، دچار افول شد «وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ»^۱ تا به انقلاب ما رسید.

در این انقلاب، حضرت امام (ره)، محی‌الدین زمان و احیاگر دین در عصر حاضر بود و این نام به او اطلاق می‌شود در قبل از پیروزی انقلاب اسلامی زمانی که ما دانشجو بودیم. رویکردهای اجتماعی دانشجویان آن زمان

۱. اعراف، ۳۴: برای هر امتی مدت زمان معینی است.

در دانشگاه‌ها کاملاً برای ما روشن بود. در آن رویکردها دین جایگاهی نداشت و یک امر مهجوری بود. دین را عامل عقب‌ماندگی می‌پنداشتند، تمام ایسم‌ها بودند از کمونیسم و سوسیالیسم گرفته تا مائوئیسم و... تمام اینها حضور داشتند. اما چیزی به نام دین یا دینیسم نداشتیم تا اینکه امام ظهور و این ملت هم همت و قیام کرد.

این دو مطلب به ناگاه در انقلاب ما جمع شدند. ما بار دیگر، یک شیوه حکمرانی به دنیا عرضه کردیم، ما اکنون در دنیا یک شیوه ویژه و یگانه در حکمرانی داریم. هنوز شیوه حکمرانی که در ایران براساس ولایت فقیه ساری و جاری است در جای دیگری نیست. این یک شیوه حکمرانی جدید در بعد اندیشه و به‌عنوان چالش عظیم عصر حاضر، در مقابل پوچ‌گرایی و معناگرایی است که می‌بینیم باز هم در ایران ظهور کرد. البته هنوز راه طولانی در پیش دارد که باید بپیماید، اما این نهال‌ها جوانه زده‌اند. یکی از دلایلی که ما در چالش عمده سیاسی با دنیای غرب داریم اگر به ریشه‌ها نگاه کنید ناشی از همین دو چالش است. شیوه حکمرانی جدید که می‌تواند مشکلاتی را برای نظم جهانی امروزه ایجاد کند که چند قرن طول کشید تا به این وضع رسید. کما اینکه می‌بینیم در جهان اسلام چه خبر است و در منطقه ما چه خبر است.

همچنین به‌عنوان یک الگو، می‌تواند الگوساز باشد، به‌رغم همه نواقص و مشکلاتی که داریم. البته ما هنوز خیلی راه داریم تا به قله برسیم. اما مهم این است که مقصد

ما و اهداف ما مشخص است، حسن دیگر جامعه ما این است که خطای خودش را می‌پذیرد. اصلاح‌پذیر است، راه را گم نمی‌کند. اگر هم انحرافی پیدا کند مجدداً به راه خود برمی‌گردد. همین باعث شده است که آنها بهتر از ما تحلیل کنند و تمام اینها را می‌دانند که اگر به این ملت فرصت داده شود تا از این فرصت استفاده کند، هم در بعد اندیشه و معرفت‌شناسی که نیاز امروز جامعه است، پیش می‌رود. انسان دو بعد دارد. یک بعد جسمانی و یک بعد روحانی. تا به امروز، به بعد جسمانی خیلی خوب رسیدگی کرده‌اند به‌خصوص در غرب، اما بعد روحانی کمی مغفول بوده است. نه اینکه کار نکردند، کار کردند اما کار فراگیر و کامل انجام نشده است. ایران در این بعد هم ورود پیدا کرده و این بحث خیلی مهمی است. چنین ملتی می‌تواند الگو قرار گیرد مثلاً باید نوشته‌های استاد محقق داماد را بخوانید و ببینید چه تحولی در فکر و اندیشه اسلامی از بعد فقهی ایجاد کرده است.

ما در بعد علمی و صنعتی پیشرفت محتوایی کرده‌ایم و این واقعیتی است که به آن شهادت می‌دهم. بنده به‌عنوان کسی که قبل از انقلاب عضو هیئت علمی دانشگاه‌های کشور بوده و در تمام دوران بعد از انقلاب هم - تا به امروز - شاهد و ناظر بوده است و دانشگاه‌های خودمان را هم خوب می‌شناسد، توانمندی‌ها و ظرفیت‌های آن زمان را می‌دانستم و می‌دانم. هرچند همه کشورها در این ۳۶ سال پیشرفت کرده‌اند. امارات که ۳۶ سال پیش نام دانشگاه

را نمی دانست اکنون می گویند یکی از کشورهای پرجاذبه برای دانشجویان است.

البته ما نیز در این ۳۶ سال تحول عظیمی در ابعاد علمی و در بعد صنعتی پیدا کردیم که این را بارها در جاهای مختلف اشاره کرده‌ام. من در اول انقلاب توفیق مسئولیت دانشگاه صنعتی شریف را داشتم. به یاد دارم عزیزان ارتشی یک لوله خمپاره‌انداز آوردند و می‌خواستند مانند آن لوله بسازند. ساده‌ترین تجهیزات نظامی، لوله خمپاره‌انداز است. در ابتدا ما باور نمی‌کردیم در ساخت یک لوله هم مشکل داریم. آن را به دانشکده‌های مکانیک و متالورژی دادیم و شش، هفت ماه طول کشید تا بتوانند فرایند ساخت این لوله را پیدا کنند. وقتی گلوله را می‌گذاشتند، لوله هم با گلوله متلاشی می‌شد. اما آرام آرام از ساخت این لوله شروع کردیم، اکنون تنها کشور اسلامی هستیم که توانسته‌ایم سه بار پی‌درپی با موفقیت ماهواره در مدار زمین پرتاب کنیم. توجه داشته باشید که ۳۶ سال برای یک جامعه عمری نیست حتی به‌اندازه پاراگرافی در تاریخش نیست. ۳۰۰۰ سال، تاریخ کتاب قطوری است. اما ۳۶ سال طرف‌العین است. به‌رغم همه محدودیت‌ها و نابلدی‌ها کارها پیش رفته‌اند. هرچند برای ما یک سری محدودیت‌ها از ناحیه کشورها ایجاد شد مانند جنگ تحمیلی و... اما یک مقدار نابلدی‌هایی هم از سوی امثال بنده وجود داشته است - که در عنفوان جوانی مسئولیت مراکزی را داشته‌ایم - و قطعاً اشتباه‌های زیادی مرتکب شده‌ایم و نتوانسته‌ایم درست مدیریت کنیم.

حالا اینها را هم بگذاریم روی مشکلات دیگر. اما به رغم اینها می‌بینیم واقعاً این انقلاب چه برکت‌هایی داشته است. با همه این مشکلات، نواقص و ندانم کاری‌ها می‌بینیم ما در عرصه هسته‌ای در جایگاهی قرار گرفته‌ایم که دنیا متوجه شده است ما کجا هستیم. آنها می‌دانند قدرت علمی ما چقدر است و آنچه این کشور به وجود آورده، البته براساس علم بوده است. بدیهی است که علم با صنعت فرق می‌کند. علم با فناوری فرق می‌کند ولی ما علمش را داشتیم. کتاب‌ها را داریم ولی اینکه شما کتاب را می‌خوانید با اینکه این کتاب را در عمل پیاده و تبدیل به فناوری یا صنعتش کنید، فرق دارد و کار آسانی نیست. این موارد دو دنیای متفاوتند. علم مثل الفباست. تا الفبا را ندانی کتاب نمی‌توانی بنویسی. فناوری مثل کتاب است. علمش را داشتیم اما نمی‌توانستیم تا اینکه این کتاب را تدوین کردیم.

ما در مسائل هسته‌ای قدم‌های بزرگی برداشته‌ایم - بعضی از این امور خیلی نمودی در جامعه ندارند - اما وقتی وارد آن حیطه شده و با متولیان امور آن عرصه‌ها وارد گفت‌وگو می‌شوید و واقعاً افتخار می‌کنید و به خود می‌بالید. ما اگر بگوییم در لیزر چه کارهایی شده است و با چه سرعتی داریم جلو می‌ریم، واقعاً به خود خواهید بالید. در عرصه هسته‌ای آنها می‌دانند و چون می‌دانند، این چنین با ما سخت رفتار کردند، اما آخرش دیدند دیگر فایده‌ای ندارد. به نظر من پر معناترین حرف را در مورد توان هسته‌ای ایران رئیس‌جمهور آمریکا زد که گفت: «اگر من می‌توانستم پیچ و

مهره‌های این صنعت را باز کنم، حتماً باز می‌کردم اما دیگر نمی‌شود و زمان آن گذشته است».

به این ترتیب ایران دارای اقتدار شد، یک اقتدار بالقوه. علم، صنعت و فناوری عنصر اقتدار جامعه است و ما الحمدلله نه در شرایط آرمانی اما از آن مقدار برخورداریم که طرف مقابل می‌داند ما در کجاییم.

اما بحث هسته‌ای، بعد از ۱۲ و ۱۳ سال چالش سنگین این پرونده ساختگی هسته‌ای که اساسش چالش دیگری بود - اما در چالش هسته‌ای نمود پیدا کرد - حل و فصل شد. آنها به جای آنکه با حقوق بشر شروع کنند، نکردند چون حقوق بشری امر فلسفی و یک امر جدلی است. هر کس از منظر خود می‌بیند اما دو دو تا چهار تا دیگه امر جدلی نیست، فناوری هسته‌ای یک امر واقعی است و خیلی نمی‌توانند قضایا را پس و پیش کنند. ما در بحث هسته‌ای که امروز مقارن شده است و این تقارن را با حضور در این جلسه به فال نیک می‌گیریم که همزمان در وین پیش‌نویس قطعنامه لغو تمام قطعنامه‌های شورای حکام و بسته شدن پرونده هسته‌ای ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای همیشه ارائه می‌شود.

اکنون اشاره‌ای به این موضوع دارم چون سخنان متفاوتی شنیده می‌شود. بعضی از عزیزان می‌گویند این پیش‌نویس آن‌گونه که باید، نبوده است. قبول داریم هیچ چیز آن‌گونه که باید می‌بود، نبوده است. اینکه یک امر سری نیست یک امر مکشوفی است. اما فرض می‌کنم

این قطعنامه دقیقاً مطابق چیزی است که ما می‌خواستیم و همه چیز به نفع ما می‌شد و تحریم‌ها ابطال می‌شد و آنها هم می‌آمدند و عذرخواهی می‌کردند و همه چیز را کنار می‌گذاشتند، آیا شما فکر می‌کنید با این وضعیتی که در جهان امروز ما داریم نمی‌توانستند از ابتدا مجدداً مسئله‌ای را شروع کنند کما اینکه وقتی ما هنوز چیزی نداشتیم شروع کردند. این موضوع مثل خلقت انسان است که به خدا می‌گویند: اگر من، مردم چگونه زنده‌ام می‌کنی؟ خدا می‌فرماید: چگونه از اول به وجودت آوردم در حالی که تو هیچی نبودی؟ آنها اصلاً از اول مشکل را به وجود آوردند در صورتی که ما مشکلی نداشتیم. اکنون نیز دوباره می‌توانند همان مشکل را به وجود آورند. اینکه استدلال نمی‌شود. البته آنها می‌توانند عذرخواهی کنند همه چیز تمام شود؛ یعنی به قولی منع تعقیب صورت گیرد. پرونده را می‌بندند اما اینکه برائت اعلام کنند نمی‌شود؛ چون اگر بخواهند برائت اعلام کنند و بگویند از ابتدا چیزی نبوده است آن وقت ما مدعی خواهیم بود و می‌دانند که ما می‌گوییم: شما دوازده، سیزده سال آمدید این همه حرف زدید این همه مشکل، این همه ضرر و زیان اقتصادی و این همه مسائل برای کشور ما به وجود آوردید بعد می‌گویید چیزی نبوده است؟ آنها هم بالاخره حواسشان هست ما هم بالاخره باید این مسائل را درک کنیم ولی اینجا صراحتاً خدمتتان عرض می‌کنم این پیش‌نویس اشکال دارد. از نظر فنی این پیش‌نویس اشکال دارد؟ آنها از پارچین نمونه‌گیری و مشاهده علمی کردند تا

اینکه چیزی نیافتند. علی‌القائده پس بایستی برائت حاصل باشد. این ادعای درستی است اما از طرف مقابل هم شرایط دیگری است ولی به هر حال این پرونده بسته و از دستور کار شورای حکام خارج می‌شود و این قدم بزرگی است و دستاورد بسیار عظیمی است.

این چالش پس از دوازده، سیزده سال نهایتاً با مقاومت و با به کارگیری حکمت سیاسی جمهوری اسلامی ایران توانست پیروزمندانه تمام شود. به نحوی که تمام ساختار هسته‌ای کشور ما محفوظ ماند، غنی‌سازی مان سر جایش هست، آب سنگین اراک سر جایش است، رآکتور تحقیقاتی آب سنگین اراک سر جایش است، تحقیق و توسعه ما سر جایش هست، اکتشاف و استخراج ما سر جایش است و هیچ کدام از این ساختمان و سازه و یا شاکله صنعت هسته‌ای ما خدشه‌ای ندید. همه چیز سر جایش باقی است. ولی ما محدودیت‌هایی را پذیرفته‌ایم. من این را بارها گفته‌ام بله، ما محدودیت را پذیرفتیم مگر قرار بود که مثلاً هر چه که ما می‌خواستیم تأمین شود و آنها هم عذرخواهی کنند و بگویند همه چیز اشتباه بوده است؟ این یک مقدار دور از انتظار است. ای کاش می‌شد، اما هوشیاری و هوشمندی و زیبایی کار این است. در این چالش شما هوشمندانه همه چیز را حفظ کردید و محدودیتی پذیرفتید که به ظاهر محدودیت است اما در باطن اصلاً برای ما محدودیت نیست. مثلاً در یکی از محدودیت‌ها می‌گویند شما برای مدتی بین ۱۰ یا ۱۵ سال فلز پلوتونیوم تولید نکنید. ما هیچ

محدودیتی را برای همیشه نپذیرفته‌ایم این را بعضی عزیزان به غلط مطالبی را مطرح می‌کنند مثلاً اینکه ما بعضی چیزها یا بعضی حقوقمان را برای همیشه واگذار کرده و از آنها عبور کرده‌ایم. اصلاً چنین نیست. فلز پلوتونیوم را برای ۱۰ الی ۱۵ سال واگذار کردیم. آیا این به معنای محدودیت است؟ من می‌گویم خیر. ما اصلاً پلوتونیوم نداریم اگر هم باشد در داخل سوخت نیروگاه بوشهر قابل استخراج نیست، سوخت باید برگردد به روسیه. در رآکتور تهران هم اصلاً پلوتونیومی به آن مفهوم تولید نمی‌شود که ارزش جدایی داشته باشد. پس عملاً پلوتونیومی وجود ندارد. محدودیت‌هایی که ما پذیرفته‌ایم از این جنس هستند. فلز اورانیوم تولید نکنیم. حال چرا می‌گویم فلز پلوتونیوم، چون اگر بخواهیم سلاح تولید کنیم، باید اول این عناصر را به فلز تبدیل کنیم. ما که قصد تولید سلاح نداریم و نه اصلاً ماده‌اش را داریم که بخواهیم تولید فلز کنیم. توافق نگفته است که ما غنی‌سازی را متوقف کنیم و این کار در حال انجام است. نگفته است که تحقیق و توسعه را متوقف کنید که آن نیز هم اکنون انجام می‌گیرد البته یک مقدار کندی ظاهری در روند تحقیق و توسعه ایجاد می‌شود که اکنون وارد آن موضوع نمی‌شوم. اگر اینها محدودیت است باید رهاش کنیم ولی این هوشیاری و هوشمندی جمهوری اسلامی بوده است که محدودیت‌ها را به‌گونه‌ای پذیرفته که اصل صنعت هسته‌ای، حرکت هسته‌ای، نشاط هسته‌ای و فعالیت‌های هسته‌ای کشور لطمه نبیند. این را به صراحت می‌گویم. امروز هم به

لطف الہی پیش نویس قطعنامه تصویب خواهد شد اما یک حرفی ہم در مورد این صنعت ہستہای با مجلس دارم۔

آیا بعضی وقتها و بعضی از سؤالها ارزش آن را داشت کہ ما این قدر برای صنعت ہستہای و سانتریفیوژها ہزینہ کنیم آیا این ارزش را داشت؟ اولاً این قضیہ یک ہزینہهای مستقیم دارد کہ من این ہزینہ مستقیم را یک بار جمع کردم۔ در این ۱۰ یا ۱۲ سال کہ اوج فعالیت ما بود از جملہ راہاندازی نیروگاہ بوشہر کہ ہزار مگاوات برق تولید می کند جمع ارقامی کہ ما ہزینہ کردہایم اگر بیان شود، غیرقابل باور است۔ تصور جامعہ یک تصور دیگری است و واقعیت روی کاغذ واقعیت دیگری است۔ من فقط یک نمونہاش را برای شما می گویم۔ وقتی می خواستیم ۲۰ درصد را تولید کنیم اگر می خریدیم چیزی حدود ۶ میلیون دلار باید پرداخت می کردیم۔ آنها آن را ندادند۔ برآوردمان این بود کہ ۲۴ میلیارد تومان ہزینہ دارد۔ بچہها از جملہ شہید شہریاری کار را شروع کردند۔ در کمال ناباوری کار را از صفر شروع کردیم شما اگر رسانہهای آن زمان را مرور کنید رسانہهای خارجی می گفتند اینہا بلوف می زنند و قادر بہ این کار نیستند واقعاً ہم تولید ۲۰ درصد و ساخت مجتمعهای سوخت ۲۰ درصدی امر بسیار مشکلی است و ما مجبور بودیم آن را از صفر شروع کنیم۔ بہ قول حضرت آقا این بحث ۲۰ درصد یک نمادی از این عبارتی است کہ ما می توانیم و ارادہ کردیم، محقق کنیم۔ بر ہر امر خیری کہ برای مملکت در نظر داریم این یک نماد است۔ یک نمونہ است کہ این

کار را بچه‌ها محقق کردند و نهایتاً هزینه‌اش ۱۲ میلیارد تومان شد. کارخانه‌ای ساخته‌ایم که الی‌الابد می‌تواند تولید کند. آن موقع ما بایستی ۶ میلیون دلار می‌پرداختیم تا یک محصولی برای رفع نیاز چهار تا پنج سال خود می‌گرفتیم، اکنون با ۱۲ میلیارد تومان برای همیشه ما محصول مورد نیاز خود را تولید می‌کنیم که با دلار سه هزار تومانی معادل چهار میلیون دلار می‌شود. آن موقع مثلاً دوازده میلیون دلار می‌شد، شش میلیون دلار. یعنی همان پولی را که باید برای خرید یک نوبت ماده مورد نیاز می‌دادیم همان را هزینه تأسیس کارخانه کردیم و هم تجلی اراده‌مان در تحقق ۲۰ نشان دادیم، هم توانستیم یک کاری کنیم که نیاز جامعه برطرف شود. صنعت هسته‌ای ما راکتور تهران یک میلیون بیمار را از حیث تأمین دارو پاسخگو است.

خدا نکند انسان گرفتار شود ولی وقتی گرفتار شد ارزش این رادیو داروها را می‌داند. در کل صنعت هسته‌ای صنعتی پیش‌برنده است. بعضی صنایع، پیش‌برنده هستند مثل صنعت خودروسازی. صنعت خودروسازی صنعتی است که اگر درست پیاده شود می‌تواند میعادگاه صنایع باشد. یعنی یک صنعت خودروسازی پیشرفته باعث می‌شود که مکانیک، برق، متالورژی و همه صنایع پیشرفته کند. صنعت هسته‌ای هم میعادگاه استاندارد صنعتی است. چون در صنایع هسته‌ای شما پمپ دارید، در صنایع سنتی هم پمپ دارید، در صنایع مختلف شیرآلات دارید، آنجا هم شیرآلات دارید، اما استاندارد می‌شود که اینجا به‌کار گرفته می‌شود،

استاندارد هسته‌ای است. اگر شما با این استاندارد سر و کار پیدا کنید و بتوانید آن را پیاده‌سازی کنید آن وقت توان شما را چند درجه بالا می‌برد و از نظر صنعتی این ارزش صنعت هسته‌ای است.

جهت استحضار عزیزان عرض می‌کنم که یک نیروگاه هسته‌ای هزار مگاواتی در حد همین نیروگاه بوشهر هر سال می‌تواند حدود هشت میلیون بشکه صرفه‌جویی در مصرف سوخت‌های فسیلی داشته باشد. حالا البته نفت ارزان شده است ولی آن موقعی که بشکه‌ای صد دلار بود هشت میلیون بشکه نفت معادل ۸۰۰ میلیون دلار در سال بود. یعنی شما هشت میلیون بشکه نفت را نسوزانید که صادر کنید و ۸۰۰ میلیون دلار ارزش دریافت کنید. البته اکنون هر بشکه نفت حدود سی دلار شده است که هزینه هشت میلیون بشکه معادل ۲۴۰ میلیون دلار می‌شود. اگرچه قیمت نفت خیلی پایین آمده است ولی مگر کل هزینه اداره این نیروگاه در سال چقدر می‌شود؟ هزینه آن در سال ۶۰ میلیون دلار است. ۳۰ تن اورانیوم در دو یا سه کامیون جا می‌گیرد. این از قدرت الهی است. هشت میلیون بشکه نفت با ۳۰ تن [اورانیوم] جایگزین می‌شود. هر دو همان مقدار انرژی می‌گیرند. علاوه بر آن نیروگاه اتمی سالانه حدود ۳۰ تا ۴۰ میلیون دلار هزینه نگهداری دارد و لذا جمع هزینه نگهداری سالانه نیروگاه هسته‌ای صد میلیون دلار است. البته ساخت آن پنج برابر گران‌تر از نیروگاه‌های فسیلی است که این را قبول دارم اما با این هزینه کم در عرض چهار تا پنج

سال، هزینه سرمایه‌گذاری اولیه برمی‌گردد. همچنین طول عمر نیروگاه‌های اتمی حدود ۶۰ سال است اما نیروگاه‌های فسیلی ۳۰ سال و بدین ترتیب دو برابر فسیلی‌ها عمر دارد. در همین حال هر سال از تولید و انتشار هفت میلیون تن گازهای گلخانه‌ای جلوگیری می‌شود.

اکنون یکی از دلایل خشکسالی در جهان که همین چند روز پیش در اجلاس پاریس هم بحث شد، مسائل محیط زیستی بود. ما چیزی حدود ۷۰ هزار مگاوات نیروگاه وصل شده داریم. ۴۰ هزار مگاوات را به‌طور معمول استفاده و هر سال ۲۸۰ میلیون تن گازهای گلخانه‌ای به آسمان کشورمان وارد می‌کنیم. مسلماً اگر شرایط این‌گونه شود یکی از حسن‌هایش این است.

من در خاتمه به جناب آقای دکتر جلالی و دیگر نمایندگان محترمی که بعضاً در اینجا حضور دارند عرض می‌کنم که ما وارد فاز جدیدی شده‌ایم. بعضی‌ها ممکن است بگویند که «برجام» سهم فعالیت‌های هسته‌ای را در بخش بودجه کم کرد. من بحث بودجه را می‌گویم چون اکنون فصل بودجه است. نمی‌خواهم بگویم اولویت را به امور هسته‌ای دهید ولی از باب سیاسی هم که شده می‌خواهم این را بگویم. اگر ما کوچکترین تعللی از منظر بودجه‌ای نشان دهیم که نسبت به امور هسته‌ای مقداری بی‌تفاوتی شده است آن وقت عزیزانی که فکر می‌کردند واقعاً ما در مسیر کند کردن فعالیت‌های هسته‌ای حرکت می‌کنیم، مقداری استدلال‌شان تقویت می‌شود و لذا این است که ما نسبت به این امر باید حساس باشیم. اکنون ما قرارداد احداث دو

نیرو گاہ جدید را با روس‌ها بسته‌ایم. امیدواریم مجلس توجه ویژه‌ای نسبت به تأمین بودجه فعالیت‌های هسته‌ای حداقل برای چند سال آینده داشته باشد و خلاصه مطالب اشتباه به دیگران ندهیم.

سخنرانے حجت الاسلام
والمسلمین جناب آقای دکتر
سید مصطفیٰ محقق داماد

نایب رئیس انجمن فلسفہ و استاد حوزه و دانشگاه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمایندگان ارجمند ملت و عالمان بزرگوار حاضر در جلسه، در ماه ربیع الاول هستیم و ماه صفر را پشت سر گذاشته‌ایم. بنابر نقل جمله‌ای از پیامبر (ص) که یکی از احادیث متواتر واصله به ماست و آن حدیث ثقلین است. متن حدیث ثقلین را همه از حفظیم و از مفاخر ما شیعیان است:

«إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي. مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَبَدًا، فَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْضَ».

معنای واقعی این حدیث را همه می‌دانید. پشتوانه فکری و علمی تشیع است و آن مسئله کتاب در کنار عترت است و من در حضور شما اجازه می‌خواهم این حدیث را به گونه‌ای دیگر تفسیر کنم. در حالی که معنایش دقیقاً آن است ولی تحلیلی روی آن بگذارم. تحلیل این است که یک ملت سعادتش در گرو دو چیز است که آن دو چیز با یکدیگر هم آغوش هستند.

یکی قوانین ارزنده است و دیگر مجریان برارنده. مجریان هرچه برارنده و فرهیخته باشند بدون قوانین ارزنده و حساب شده هرگز موفقیتی نخواهند داشت و قوانین نیز هر چقدر ارزنده باشند چنانچه مجریان صالح نباشند، باز هم ملت به سعادت نخواهد رسید.

ما بر پایه این مقدمه مفتخریم که تحت چتر یک نهاد مقدسی قرار داریم که نام آن در قانون اساسی آمده است. فکر می‌کنید نام آن نهاد چیست؟ همه چیز به ذهنتان می‌آید اما نمی‌دانم چرا آن نهادی که در ذهن من است و می‌خواهم تقدیم محضرتان کنم احتمالاً به ذهنتان نمی‌آید. آن نهاد در اصل دوم قانون اساسی بند ششم یکی از پایه‌های حکومت جمهوری اسلامی عنوان شده است و آن اجتهاد مستمر است.

چنانکه برادرم جناب آقای دکتر فرمودند ما باید برای مصوبات فکر ضمانت اجرا بکنیم. متأسفانه ضمانت اجرای این اصل در قانون اساسی نیامده است. اجتهاد مستمر پشتوانه تقنینی این کشور است که بار مسئولیت شما نمایندگان را سنگین می‌کند و همواره بر شما بانگ می‌زند. در صد سال قبل ما قوه تقنینیه نداشتیم و قوانین ما مدون نبودند. قضات براساس اجتهاد قضاوت می‌کردند و تنها شرط لازم این بود که قاضی باید مجتهد باشد.

این بار مسئولیت را با تشکیل قوه مقننه به دست شما سپرده‌اند. اگر قرار شد کشور براساس قوانین مدون اداره شود یعنی این بار به دست این نهاد سپرده شده است و این

قانون بدون پشتوانه اجتهادی بی ارزش است. این یک جمله مرکب است.

اجتهاد مستمر اولاً یعنی نواندیشی همواره و نواندیشی دائم؛ چرا که با واژه مستمر پذیرفته شده است. در این کشور که نیازهای ملت همواره متعین و حادث و شامل حوادث و رویدادهای روزانه است، امروز را نباید با دیروز مقایسه بکنیم. نمایندگان ملت! ملت ایران از شما می خواهد نیازهای آنها را با نیازهای آنان در سی سال قبل مقایسه نکنید. بنشینید و برای آنها فکر کنید و بیاندهید.

مال باخته‌ای را نزد کریم خان زند آوردند. پرسید: چه شده است؟ گفت خواب بودم مالم را بردند. گفت چرا خوابیدی؟ گفت: به امید اینکه تویی داریم. امور ایران را ملت به دست شما سپرده‌اند که چاره‌ای بیاندهید. مصالح ملی آنها را حساب کنید، نترسید، شجاعانه فکر کنید. مصالح ملی و بهینه کردن زندگی روزمره مردم براساس اجتهاد مستمر.

معروف است و درست هم است که دنیای مسیحیت در سایه اخلاق پروتستانی به زندگی پیشرفته رسیده است. آنجا که آقای صالحی کلمه پیشرفت را مطرح کردند، گفتند که دنیای مسیحیت از روزی به پیشرفت رسید که اخلاق مسیحیت، اخلاق پروتستانی شد. اخلاق پروتستانی در یک کلمه خلاصه می شود و آن اینکه راه آخرت از درون دنیا می گذرد.

اخیراً نویسنده بسیار فاضلی مقاله‌ای در نیویورک تایمز

چاپ کرده بود که نوشته بود پروتستان‌ها و مسیحی‌ها در جنگ‌های صلیبی از مسلمان‌ها یاد گرفتند که آخرت را با دنیا تلفیق کنند. دیدند اینها حکومت دارند، دستگاه دارند، قضا دارند، پلیس دارند، تشکیلات دارند، آخرت هم دارند، مسجد دارند. اینها نرفتند از حرف غزالی فقط تقلید کنند بگویند یک ذره نان بخور و نمیری که گیر آوردی، فوری برو در مسجد نماز بخوان.

با اجازه شما جناب ریاست ارجمند قوه مقننه ایران عرض می‌کردم که ما در ایران در زیر چتر و سایه یک نهاد مقدس زندگی می‌کنیم به نام اجتهاد مستمر. این نکته بار مسئولیت شما را سنگین‌تر می‌کند. این جمله به شما می‌گوید زندگی اخروی مردم را از درون دنیایشان عبور دهید. «مَنْ لَا مَعَاشَ لَهُ لَا مَعَادَ لَهُ» و همچنین «لَدُنْيَا مَزْرَعَةٌ الْآخِرَةُ» و همین خلاصه حرفی است که اخلاق پروتستانی مطرح کرد.

مزرعه آخرت یعنی اینکه در اینجا باید آخرت را ساخت. زندگی خوب اگر داشته باشیم، آخرت هم داریم. جناب آقای دکتر صالحی گزارشی دادند از پیشرفت‌های علمی کشورمان. دستتان درد نکند، ما دست شما عالمان کشور را می‌بوسیم بدون هرگونه مجیز‌گویی و به چهره شما به‌عنوان یک عالم نگاه می‌کنیم و به این حدیث «أَلْتَنْظُرُ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ عِبَادَةً» معتقدیم. کاش در کنار پیشرفت‌های علمی کاری می‌کردید که مدیریت علمی هم در کشور جا بیفتد. چرا از این نظر کوتاهی شده و چه کسی در این قضیه

کوتاهی کرده است؟ آیا قوه مقننه به دلیل عدم اجتهاد یا عدم پژوهش کوتاهی کرده است؟

اجتهاد یعنی پژوهش و نوآوری هرروزه. هیچ مشکلی در زمینه ترجمه و تفسیر نیست. من به عنوان طلبه فقه باید اجتهاد کنم، شما باید موضوع سازی کنید برای این حوزه مقدسه که در بیست و چهار فرسخی شما قرار دارد و این دانشگاه های عظیم که در کنار شما در تهران و شهرستان هاست. اگر رئیس سازمان محیط زیست می گوید ما کمبود قانون داریم این نقص ماست و نکته واقعاً شرم آوری است. باید ببینید مشکل از کجاست.

بدون اغراق می توان گفت حقوق اسلامی این توان را دارد که امروز در کنار سیستم های حقوقی دنیا قد علم کند. گناه مشکلات گردن امثال ماست اگر کوتاهی کرده ایم. حقوق اسلامی پرتوان است آن هم حقوق شیعه، آن هم اجتهاد مستمر. اگر دولت عثمانی در آن فرصت کوتاه توانست آن همه تشکیلات را از فقه حنفی استخراج کند، فقه شیعه که ده مقابل آن فقه توان دارد. توان فقه شیعه کجا و فقه حنفی کجا.

کاش مدیریت علمی داشتیم که متأسفانه آن را نداریم. نگاه علمی کشور ۲۰۰ سال قبل در کنار هم بوده و در یک زمان دو نگاه وجود داشته است. نمی دانم چرا آن نگاه اکنون ضعیف شده است؟ در مورد تاریخ زندگی ناصرالدین شاه نوشته اند: یک نفر آمد نزد ناصرالدین شاه و گفت که زنبورهای عسل همیشه داخل کندوهایشان را

شش ضلعی (مسدس الشكل) می‌سازند. شاه گفت: این آقا را اینجا نگه دارید و آن کندو را بیاورید، کندو را آوردند، دید بعضی‌ها مسدس، بعضی‌ها مخمس و بعضی‌ها مربع و... است. گفت پس چرا دروغ گفتمی. آن شخص در پاسخ گفت: این زنبورهای تهران بی‌عقل و بی‌شعورند، زنبورهای اردبیل این‌گونه هستند.

شاه مجدداً گفت: این شخص را همین‌جا نگه دارید و بفرستید از اردبیل یک کندو بیاورند. کندوی آنجا هم همین طوری بود. دستور داد او را بخوابانند و شلاق بزنند تا دیگر دروغ نگوید. این یک نگاه علمی، درست و از روی حساب است. ملاهادی سبزواری در کتاب منظومه در بخش طبیعیاتش یک شعر دارد و می‌گوید: نحل یعنی زنبور عسل خانه‌هایش را مسدس‌الشکل می‌سازد. در همان تاریخ نمی‌دانم چرا نگاه عالمانه و تفکر علمی آنچنان که باید دنبال نشده است. در مورد این موضوع باید کار کرد. جالب‌تر اینکه این مطلب مربوط به قرن دوازده بوده است.

در قرن هشتم رشیدالدین فضل‌الله که اخیراً مؤسسه میراث مکتوب کتاب‌هایی از وی منتشر کرده و یک جلدش مربوط به سلسله رساله‌های رشیدالدین است در آنجا می‌گوید: «یرلیق» یعنی حکم پادشاه صادر شد یعنی خدا و بنده فرمان داد که همه علما درباره نور یک رساله بنویسند. همه نوشتند ولی از همه بهتر مربوط به «یوسف ابن مطهر حلی» یا همان علامه حلی فقیه شیعه است که یک رساله دارد درباره نور در قرآن و روایات و موارد مرتبط. او یک

رساله نیز در مورد لون یا رنگ دارد که کاملاً یک رساله علمی است.

خوب اگر ما این سوابق را داریم چرا مدیریتمان براساس محاسبه آمار نیست. ما باید چیزهایی که جنبه خرافی دارد را کنار بگذاریم. به استناد آمار و تحقیقات اکنون می‌گویند اگر کسی لایحه‌ای پیشنهاد می‌کند واقعاً باید پشتوانه‌اش یک پشتوانه تحقیقی اجتهادی باشد که در این صورت، یک مدیریت علمی می‌شد.

نکته دیگر اینکه فرمودید پیشرفت علمی ما در بعضی بخش‌ها و قسمت‌ها کاملاً قابل قبول و مایه سرافرازی است. مثل نانو تکنولوژی و... که اینها در تخصص بنده نیست اما یکی از چیزهایی که ما می‌فهمیم این است که مثلاً در پزشکی چقدر پیشرفت شده است. این را ما می‌دانیم چرا که از نزدیک در جریان هستیم ولی اجازه دهید به خودم خطاب کنم که عضو کمیسیون اخلاق پزشکی ایران هستم. چرا در کنار علم پزشکی اخلاق جلو نرفته است؟

گریه‌آور است وقتی می‌شنویم در یکی از شهرستان‌ها به علت عدم پرداخت پول بخیه آن را باز می‌کنند - البته امیدوارم این دروغ باشد وگرنه ما باید برای انحطاط اخلاقی جامعه گریه کنیم - من باید با این عمامه روی سرم خجالت بکشم که ۳۷ سال است تلویزیون و تمام روزنامه‌ها در دست ماست، ولی نتوانسته‌ایم اخلاق را به صورت عملی برای مردم آموزش دهیم و تربیت کنیم.

سخنرانے دکتر نجات ا...
ابراہیمیان

سخنگوی شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلام علیکم؛ عرض ادب و احترام دارم خدمت حضار محترم، توفیقی بود برای بنده که به خدمت شما برسم و در حول موضوع پژوهش در نظام تقنین در جمهوری اسلامی ایران دقایقی توضیح دهم.

در ابتدا از محضر همه بزرگواران خصوصاً استاد محترم و بزرگوار جناب آقای دکتر محقق داماد و سایر عزیزانم اجازه صحبت می‌خواهم که البته سخن گفتن در حضور آنها زیره به کرمان بردن است و همچنین از فرمایشات جناب آقای دکتر صالحی استفاده کردیم. در مورد بحث پژوهش در نظام تقنین ابتدا به اسناد سه همایش گذشته نگاهی کردم که کلیات مربوطه به اهمیت پژوهش در آنها بیان شده است و بنابراین من از تکرار آنها خودداری می‌کنم. شاید خیلی خلاصه بخواهم یک توصیه عقلی که البته در هنجارهای دینی ما هم انعکاس دارد داشته باشم و آن این است که اول تفکر سپس کلام و عمل.

نقش پژوهش این است که شما قوه متفکر و مقدمه ضروری هر گونه عمل را فراهم کنید. بنابراین در مورد تبیین اهمیت پژوهش با توجه به وقت کمی که داریم صرف نظر می‌کنم منتها در دو بخش یکی اهمیتی که پژوهش در نظام قانونگذاری ما پیدا می‌کند و دوم درباره چگونگی کارآمد کردن پژوهش در فرایند تقنین عریضی را بیان می‌کنم و اینکه چرا مسئله پژوهش در نظام تقنینی جمهوری اسلامی ایران اهمیت ویژه پیدا می‌کند؟

به نظر چند امر در نظام ما کار پژوهش را از اهمیت ویژه برخوردار می‌کند: نخست مسئله نبود مجلس دوم. تلفیق دو مجلس مخصوصاً اگر قصد و طراحی ما این طور باشد که معدل قابل توجهی از تجربه و علم را در مجلس دوم قرار دهیم و شرایط ورود نمایندگان را با شرایط نمایندگان مجلس عادی متفاوت کنیم، یک ارزشی که دارد این است که ابتکار تقنینی را از پختگی لازم برخوردار می‌کند. به علاوه چه بسا نبود برخی از سازوکارها و موانع فرهنگی در زمینه ورود تعداد کافی از نخبگان در مجلس اول، توسط مجلس دوم جبران می‌شود در حالی که ما این مجلس دوم را نداریم. من در مقام ارزیابی مجلس دوم که خوب است یا بد، نیستم البته اگر از من سؤال کنند و قرار باشد روزی به فکر بازنگری باشیم، به نظر می‌رسد که یکی از مهم‌ترین مسائل همین مسئله (ضرورت وجود مجلس دوم) باشد. چون به نظر می‌رسد که پژوهشگران به ناچار بخشی از باری را که یک مجلس دوم با تجربه می‌تواند به دوش می‌کشد،

به دوش کشند. این امر یک اثر دارد و آن این است که شکل و آیین پژوهش و نیروهایی را که ما برای پژوهش استفاده می‌کنیم یک مقدار متفاوت خواهد بود. البته جوانگرایی و استفاده از جوانان توانا در کشور ما امتحان خودش را پس داده و نتیجه خوبی هم داشته است اما این موضوع نافی این نیست که در امر تقنین ناگزیریم از تجربه متراکم استفاده زیادی کنیم. بنابراین باید افراد و بدنه‌ای که برای پژوهش در امر تقنین در کشور شکل می‌دهیم با این نگاه وجود داشته باشد که سهم تجربه در آن قابل توجه باشد. برای اینکه این سهم قابل توجه باشد برخی عادت‌های قبلی را باید کنار بگذاریم.

ما باید از همه آدم‌هایی که در کشور توانایی دارند با هر نوع گرایش سیاسی در جای خود استفاده کنیم. یک بدنه پژوهشی موفق در نظام ما نمی‌تواند خودش را از مخالف‌ها کاملاً جدا کند، اتفاقاً باید سهم قابل توجهی از مخالف‌ها و اقلیت‌های سیاسی در هر دوره تقینی ما در مراکز پژوهشیمان داشته باشیم. ما باید از بازنشسته‌ها - که اخیراً مصوبه‌ای داشتیم که از آنها استفاده نکنیم - استفاده کنیم که از نظر من لازم است در چنین جاهایی استفاده شوند تا بار تجربه و آن بار کند کردن نقش برخی از گرایش‌های سیاسی و لابی‌گری‌ها را بتوانیم با کار پژوهشی ان‌شاء... به دوش بکشیم و یک مقدار ضعفمان را از این حیث جبران کنیم.

ویژگی دومی که ما در حقوقمان و در سازماندهی

تقنینی داریم نبود نهادهای مشورتی است که نقش مشورتی آنها دارای یک خصلت حقوقی و قضایی است. برخی الگو گرفتن‌های ما از خارجی‌ها - با یک مقدار مزاح می‌گوییم که - شبیه ماکارونی است. ما ماکارونی را از جاهای دیگر گرفتیم، آنها آن را در آب جوش می‌اندازند و همین که شل شد با یک ذره گوشت یا کره می‌خورند، اما ما دم می‌گذاریم. برخی از الگوهایی که ما از جاهای دیگر گرفته‌ایم نظیر مدل ماکارونی است. اگر به تاریخچه شورای اقتصاد توجه کنید، مخصوصاً نقشی که بعد از جنگ جهانی دوم در اروپا پیدا کرده یک نهاد مشورتی است که یک نقش حقوقی قائل شدند، خصوصاً در قانونگذاری‌های اقتصادی یعنی در هر پروژه قانونگذاری به معنی لایحه تقنینی که دولت ابتکارش را دارد حتماً نظر شورای اقتصاد اخذ می‌شود. حالا شورای اقتصاد به مرور زمان مثل کشور فرانسه و برخی کشورها که مدل فرانسوی را الگو گرفتند به شورای اقتصادی و اجتماعی و در سال ۲۰۰۶ به شورای اقتصادی و اجتماعی زیست‌محیطی تبدیل شد.

این شورا متشکل از اشخاص با تجربه و نخبگان دولتی و افراد با سابقه و بخش خصوصی و اساتید دانشگاه و اصناف و فعالان تجاری در خارج و داخل کشور است و این شورای اقتصاد می‌تواند در مورد یک نظام منسجم تقنینی نظرات مؤثری دهد. ما این شورای اقتصاد را نداریم و آن چیزی که داریم همان ماکارونی است. این شورای اقتصادی که ما داریم، آن چیزی نیست که باید داشته باشیم. همین

امر خیلی کمک می‌کند برای اینکه یک انسجام تقنینی در قانونگذاری‌ها داشته باشیم تا نوسانات غیرمنطقی که هیچ ارتباط منطقی با هم ندارند در طول دوره‌های قانونگذاری اتفاق نیفتد.

به نظر می‌رسد پژوهشگران ما در شیوه پژوهش ناگزیرند بار نهادهای مشورتی مثل شورای اقتصاد را هم با اتصال به بدنه‌هایی که مداخله آنها در امر تقنین لازم است به دوش کشند، بنابراین همه پژوهشگران خصوصاً همکاران عزیز و دوستان سابق من در مرکز پژوهش‌ها به نظر می‌رسد که این وظیفه را هم بر وظایفشان باید افزود.

به عبارت دیگر آنچه که در قوانین برنامه در خصوص ایجاد ارتباط بین بخش خصوصی و دولتی در زمینه اخذ تدابیر اقتصادی داریم که عملاً هم نمی‌دانم که چقدر اجرا می‌شود و چه قدر مؤثر و کارآمد است، شما مجبورید در امر پژوهش و جمع‌آوری اطلاعات آن را با دقت بیشتر با ایجاد پل‌های ارتباطی بین بخش خصوصی و فعالان فرهنگ و تجارت و اقتصاد برقرار کنید تا حاصل این کار پژوهشی شما مؤثر باشد و شما خلأ دیگری را پر کنید. این اهمیت ویژه‌ای دارد مخصوصاً در نظام تقنینی ما، اصل در صلاحیت قانونگذاری مجلس شورای اسلامی است و مداخله نهادهای دیگر استثناست، در صورتی که در برخی قانون‌های اساسی کشورهای پیشرفته صلاحیت‌های تقنینی مجالس احصا شده است، یعنی همان اختیاراتی که بیان شده قاعده نیست، اما قانون اساسی ما خلاف این را مقرر کرده است.

بخش دوم عرایضم در مورد چگونگی کارآمد کردن پژوهش در فرایند تقنین است:

ابتدا تأکید و تأیید بر ویژگی‌های یک کار علمی بی‌طرفانه مبتنی بر مطالعات واقعی غیرسیاسی با انگیزه ملی قوی. کار پژوهشی مقداری مانند داوری و قضاوت است و یک کار سفارشی به معنای داخل گیومه بودن نیست. کار پژوهشی یک کار بی‌طرفانه است. پژوهشگر و نهاد پژوهشگر امین عده‌ای است که باید اطلاعات واقعی در اختیار آنها بگذارد. نقش ساختار خیلی مهم است. در مطالب همایش‌های قبلی مرکز پژوهش‌ها به ساختار توجه شده است. آیا مدل کنگره را انتخاب کنیم، نهاد پژوهشی برود زیر نظر کتابخانه یا مدلی را که ما اکنون انتخاب کرده‌ایم. ساختارها خیلی مهم هستند. در همه جا این نکته را می‌بینید.

در قوه قضائیه هم ما وقتی بر استقلال و بیطرفی قاضی تأکید می‌کنیم یک قسمت ساختارها تضمین‌کننده این استقلال است. مثلاً در قانون اساسی آمده که سلسله‌مراتب اداری به معنای خاص در مورد قضاوت وجود ندارد و نمی‌شود جای آنها را بدون رضایتشان تغییر داد.

ساختارها یک حداقل‌هایی را تأمین می‌کنند ولی دوستان، فرهنگ استقلال و بیطرفی فقط مبتنی بر ساختار نیست بلکه بر انسان و ویژگی‌های انسانی بیشتر تأکید دارد. یعنی ممکن است ساختار شما خیلی بیطرفی را تضمین نکند، شما در سلسله‌مراتب اداری، از مسئولان آن مرکز تحقیقاتی حالا مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان و

دولت یا هر جای دیگر باشید اما اگر بر ویژگی‌های انسانی آنها تأکید کنیم شاید مؤثرتر از ساختار عمل کنند.

بنابراین ما باید سراغ انسان‌های حر و آزاد که در اعلام نظر پژوهشی و علمی‌شان یک رسالت ملی احساس کنند برویم. بله قربان‌گویی در امر پژوهش و در کار علمی ضررش از همه‌جا بیشتر است. در نتیجه به نظر فرهنگ بی‌طرفی و استقلال در نظر علمی و کار پژوهشی اثرش فعلاً در سیستم ما بیشتر از ساختارهاست. ما خیلی ساختار می‌آوریم ولی باین حال در کشور ما جواب نمی‌دهد. روی آدم‌ها باید توجه ویژه‌ای کنیم ولی این توجه ویژه را باید آن بزرگوارانی که مدیریت مراکز پژوهشی را دارند، داشته باشند. توقعی که ما از این مجموعه‌ها داریم این است که باید جوری ساختارها تنظیم شوند که انسان‌های حر و توانا و قابل بتوانند به این مراکز رفت و آمد و در این محیط‌ها کار کنند والا باعث می‌شویم که آن آدم‌های کاردان و توانا گوشه‌گیر شوند. اما اگر آنها را در صحنه اول و صفحه اول بیاوریم، به نظر توفیق ما بیشتر خواهد بود.

مسئله بعدی این است که آیا ما می‌توانیم ساختار حقوقی تضمین‌کننده پژوهش را در امر تقنین داشته باشیم؟ من برای اینکه این سؤال را روشن کنم نتایج یک مطالعه کوچک را سریعاً گزارش می‌دهم. از سال ۱۹۸۱ میلادی در آمریکا قوه مجریه در امر قانونگذاری نوعی مطالعه را باب کرد که البته در گزارش‌های مرکز پژوهش‌های ما آن زمانی که من با دوستان همکاری می‌کردم هم سعی شده بود

که آن گونه مطالعه پیگیری شود بدین ترتیب که هر ابتکار تقنینی باید مستند به یک سند پشتیبان تحقیقی باشد و این سند پشتیبان فقط یک هزینه فایده ساده نیست بلکه تمام آثار آن ابتکار تقنینی را در قوه مجریه و در تمامی آیین‌نامه‌ها و مصوبه‌ها در عرصه‌های متفاوت اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و زیست‌محیطی به صورت دقیق بررسی می‌کند منتها ما این کار را در عمل می‌کنیم.

ظاهراً در گزارش‌های ما هم این اصول راهنما رعایت می‌شوند که ضمانت اجرای حقوقی هم دارد که اگر طرحی یا لایحه‌ای سند پشتیبان تحقیقی و پژوهشی نداشته باشد ما بتوانیم با یک آیین‌نامه جلو گردش و ورود آن را به مراحل بعدی بگیریم. این را داریم یا نه؟ اروپائیان از این مدل ۱۹۸۱ فرانسوی‌ها بعد از سال ۲۰۰۰ استفاده کردند و در برخی کشورها مثل فرانسه با اصلاح قانون اساسی در سال ۲۰۰۸ گفتند که در اصل (۳۹) قانون اساسی پاراگراف سوم ارائه لوایح قانونی به مجلس ملی یا سنا باید واجد شرایط مقرر در قانون ارگانیک باشد. یعنی یک قانون دیگری (قانون ارگانیک) که ما معادلش را نداریم یک نورمی (مرحله‌ای) است بین قانون اساسی و قانون عادی که شرایط تهیه یک لایحه را تعریف و تعیین کند.

اگر این مرحله مثل توصیه‌های ما باشد که یک مقدمه توجیهی داشته باشیم این مقدمات توجیهی خیلی وقت‌ها به کلیات ابوالبقا می‌پردازد و متضمن اطلاعات علمی دقیق و آماری نیست. ما برای اینکه برای جوانان شغل ایجاد کنیم

به بازنشسته‌ها می‌گوییم سرکار نروند. کدام بررسی آماری دقیق نشان می‌دهد که با این کار چند شغل ایجاد شده است؟ اثرش بر زندگی بازنشسته‌هایی که می‌گویید سرکار نروند، چیست؟ اثر اجتماعی و روحی و روانی‌اش چیست؟ استفاده از تجربه چه می‌شود؟ آیا اینها را به صورت اطلاعات کمیت‌پذیر و گزارش‌های محکم در آورده‌ایم یا نه؟ و بر فرض این گزارش تنظیم شده باشد جایی است که آن را کنترل کند؟ اگر آن گزارش کیفیت و شرایط لازم را نداشت باید بتواند اساساً از ثبت لایحه یا پیشنهاد تقنینی در دستور کار مجلس خودداری کند. فرانسه در سال ۲۰۰۸ قانون ارگانیک را مطرح و در سال ۲۰۰۹ تصویب کرد، در آن آمده است لایحه باید همراه سندی باشد که در آن اهداف لایحه و راه‌های دیگر علاج مسئله غیراز مداخله مقنن در قالب وضع قانون جدید یا انگیزه‌های توسل به قانونگذاری جدید تشریح شود. عملاً اینها شروع کردند برای بررسی لوایح به تنظیم این مطالعات، به نام «اتود امپکت» مطالعات مربوط به تأثیر قانونگذاری جدید. اسناد مفصل اینکه چه کسانی طرف مشورت قرار می‌گیرند؟ و این مطالعه چه فرایندی را طی می‌کند؟ همه در دستورالعمل‌ها و بخش نامه‌ها تعریف و تعیین می‌شوند و این یک چیزی غیراز حکم مقرر در ماده (۱۳۱) آیین‌نامه ماست که طرح‌ها باید اسباب توجیهی داشته باشند آن اسباب توجیهی زحمتش نوشتن سه خط مطلب است اما نباید یک گزارش مستقل و مستند داشته باشد. اگر این گزارش نباشد چه می‌شود؟

اصل (۳۹) قانون اساسی مقرر کرده است که اگر لایحه‌ای فاقد شرایط مقرر در قانون ارگانیک باشد و برای مثال همین سند پشتیبان پژوهشی را نداشته باشد در دستور کار ثبت نمی‌شود. اگر در مورد آن اختلاف پیش آمد به این صورت که دولت گفت مطالعه من کافی است و مجلس گفت ناکافی است، یکی از دو مجلس سنا یا مجلس ملی آن را گفت، ناکافی است چه می‌شود؟ اینجا دوستان، مسئله وجود یک پژوهش مؤثر و کارآمد خیلی مهم است چراکه تبدیل به یک دعوای حقوق اساسی می‌شود و در شورای اساسی فرانسه مطرح شده و در شورای قانون اساسی در مورد آن داوری می‌کنند که آیا نظر مجلس و اختلافی که با دولت داشته در مورد این پژوهش اساساً بررسی کافی و مطابق واقع بوده است یا خیر و اگر آنها رأی بدهند که این پژوهش کافی نیست، این سند توجیهی و پشتیبان نیست اساساً از دستور کار خارج می‌شود و به عبارتی دیگر مسئله پژوهش یک ضمانت اجرای حقوقی پیدا می‌کند که ما می‌توانیم آن را کنترل کنیم. حال اگر پژوهش و سند توجیهی وجود نداشته باشد عملاً با این ضمانت اجرای حقوقی در دستور کار قرار نمی‌گیرد. آیا این ضمانت اجرایی پژوهشی در حقوق ایران قابل تصور است؟ آیا ما می‌توانیم یک ضمانت اجرایی پژوهشی داشته باشیم؟ به نظر می‌رسد اگر اشتباه نکنم در اصلاحات آیین‌نامه داخلی که اکنون بین مجلس و شورای نگهبان است خوشبختانه غیراز سند مؤسس مرکز پژوهش‌ها شما آنجا در فرایند تقنینی توجه ویژه‌ای به مرکز پژوهش‌ها

و گزارش‌های تهیه شده توسط آن کرده‌اید اما سؤال مطرح این است که آیا این مورد ضمانت اجرای حقوقی هم دارد یا نه؟ کما اینکه شما در آیین‌نامه داخلیتان، آیین ویژه‌ای برای بررسی طرح‌ها و لوایح پیش‌بینی کرده‌اید اما سؤال این است اگر این آیین‌نامه‌ها رعایت نشوند چه ضمانت اجرایی حقوقی برای اجرای آنها وجود دارد؟ آیا یک مرجع قضاوت بالاتری روند رعایت آیین‌نامه را کنترل می‌کند یا خیر؟

حالا فرض کنید در قانون اساسی شما به نحو مؤثری برای سند پشتیبان پژوهشی نقشی در فرایند تقنینی در آیین‌نامه داخلی قائل شدید، اگر تخلف شد چه اتفاقی می‌افتد؟ اصل (۶۵) قانون اساسی مقرر کرده که پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می‌یابد و تصویب طرح‌ها و لوایح طبق آیین‌نامه مصوب داخلی انجام می‌گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی نصاب خاصی برای آن تعیین شده باشد. یعنی لزوم رعایت آیین‌نامه داخلی تبدیل به یک نرم (روند) حقوق اساسی شده منتها همکاران من در شورای نگهبان در چارچوب رویه‌های قبلیشان که هنوز هم بر آن رویه هستند و اصرار دارند - که البته من با آن موافق نیستم - تفسیری عملاً از اصل (۶۵) داده‌اند که از آن استفاده می‌شود صرفاً آنچه که مربوط به نصاب رای‌گیری در آیین‌نامه داخلی است که قابل کنترل توسط شورای نگهبان است. چرا؟ در اینجا مقرر شده تصویب طرح‌ها و لوایح طبق آیین‌نامه مصوب داخلی انجام می‌گیرد مگر در مواردی که

در قانون اساسی نصاب خاصی مقرر شده باشد که این استثناست. گفتند باید مبانی استدلالش این باشد که استثنا متصل باشد چون استثنا مربوط به رعایت نصاب است در نتیجه حکم قبلی مستثنا که بر لزوم رعایت آیین نامه داخلی تأکید می کند آن هم راجع به نصاب های مقرر در آیین نامه داخلی است که به نظر من این تفسیر یک تفسیر مضیقی است که باعث می شود ما ضمانت اجرای حقوقی لازم را در آن قضاوت دستوری خودمان در شورای نگهبان نسبت به آیین نامه نداشته باشیم. به نظر می رسد آیین تقنین که می تواند مشتمل بر یک مرحله پژوهش مؤثر و کارآمد باشد پس از قانونگذاری در شورای نگهبان کنترل شود. به عبارتی در شورای نگهبان ما نباید یک مصوبه را داشته باشیم فکر می کنم ما باید پرونده تقنینی را به شورای نگهبان منتقل کنیم تا تمام فرایند مربوط به آیین تقنین بررسی شود از جمله اگر مقرر کردید که پژوهش مقدمه ضروری یک ابتکار تقنینی است آن هم باید تحت کنترل قرار گیرد و اگر این مراحل طی نشده بود، این مصوبه بتواند در شورای نگهبان و آن مرجع داوری اساسی سانسور و کنترل شود. به نظر می رسد همین قدمی که عزیزان برداشتند یعنی پیش بینی جایگاه پژوهش در مرکز پژوهش ها در امر تقنین قدم مؤثری باشد اما گام های زیادی هنوز باید برداریم تا بتوانیم یک ضمانت اجرای مؤثر برای کار علمی و پژوهشی در فرایند تقنین داشته باشیم.

سخنرانے ڈاکٹر علی لاریبی جانے

رئیس مجلس شورای اسلامے

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

من متأسفم از اینکه به دلیل جلسه علنی مجلس توفیق نداشتم از ابتدای جلسه در محضرتان باشم. هر سال برای من حضور در این جلسه که مرکز پژوهش‌های مجلس تشکیل می‌دهد، نعمتی بود. لذا در انتهای این جلسه لازم می‌دانم از تمامی سعی و تلاش شما در طول سال گذشته تشکر کنم. همت کردید شرایط کشور هم اقتضا می‌کند که ما در زمینه موضوعات مختلف همان‌طور که استاد محقق هم فرمودند یک نگاه علمی به موضوعات داشته باشیم چراکه شما پشتوانه کار علمی مجلس هستید.

از این جهت در لابه‌لای حجم زیادی از کارهایی که برای ما می‌فرستند برخی کارها از غنای خیلی خوب علمی برخوردارند و نمونه‌اش هم همین کاری بود، که تحت عنوان کتاب *اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۴* امروز ارائه شد. یک کار ابتدایی است برای اینکه همه در تصمیم‌گیری‌ها بدانند که از نظر اقتصادی در چه موقعیتی قرار دارند و مشابه این کار در

بعد اجتماعی و سیاسی و امنیتی هم باید تدوین شود تا یک همگرایی در تصویرسازی در کشور به وجود آید و امیدوارم ان شاء... این حرکت مبارکی باشد برای مرکز پژوهش‌ها.

همچنین از این فرصت کوتاه استفاده می‌کنم درباره این مطلب که در لسان رسانه‌ای کشور ما تنگنای قانونی در کشور مطرح است که در مورد بعضی از امور هم درست است منتها ما با یک پدیده‌ای در جهت مخالف نیز مواجه هستیم و آن انبوه (تراکم) قانون در کشور است. یعنی در این صد سال گذشته آن قدر قانون در کشور ما تصویب شده است که مشکل لغزندگی در تصمیم‌گیری را به وجود آورده است. یعنی منهای بحث مقررات زیادی قانون، بخشنامه‌های مختلف و دستورالعمل‌های گوناگون نیز ارائه می‌شوند و در نتیجه افرادی که می‌خواهند در کشور سرمایه‌گذاری کنند در این حجم از قوانین و مقررات و دستورالعمل‌ها سرگردان می‌شوند. به همین دلیل یک کاری که در مجلس شروع شده تنقیح قوانین است که ما در بخشی از زمینه‌ها کار کرده و نتایجی به دست آورده‌ایم که در قالب یک راهکار برای تصویبش در مجلس ساماندهی می‌کنیم. شاید حدود هشت عنوان تنقیح صورت گرفته است تا به‌طور سریع معلوم شود که چه چیزهایی نسخ شده و چه چیزهایی نسخ نشده و کجاها خلأ وجود دارد. در این بخش به نظر مرکز پژوهش‌ها می‌تواند کمک معاونت قوانین باشد تا با همکاری هم این پروژه در پنجاه و خرده‌ای عنوان که تدوین شده، سامان پیدا کند. در نتیجه ما تصویر روشن‌تری پیدا می‌کنیم

از خلائای قانونی و یا قوانینی که نسخ شده‌اند و گاهی دست اندرکاران متوجه آن نیستند. امیدوارم در این بخش هم ان شاء... کمک شما بتواند یک حرکت جدیدی را در کشور سامان دهد.

در پایان آرزوی توفیق می‌کنم برای همه شما سروران عزیز.

دو نمائندہ کتابچے لائیو جانے آؤ
کتاب اقتصاد پر ان دو سال ۲۰۲۰-۲۰۲۱

رونمایی از کتاب *اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۴* با حضور رئیس
مجلس شورای اسلامی

به گزارش روابط عمومی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای
اسلامی، دکتر علی لاریجانی با حضور در چهارمین «همایش
نقش پژوهش در فرایند قانونگذاری»، از کتاب *اقتصاد ایران*
در سال ۱۳۹۴ رونمایی کرد.

دکتر علی‌اکبر صالحی معاون رئیس‌جمهور و رئیس
سازمان انرژی اتمی، دکتر مصطفی محقق داماد استاد حوزه
و دانشگاه و دکتر کاظم جلالی رئیس مرکز پژوهش‌ها نیز در
مراسم رونمایی از کتاب مذکور حضور داشتند.

تصاویری از چهارمین همایش

